

نگاهی به ۱۰ کتاب با موضوع اربعین

کتاب‌های گوناگونی در حوزه ادبیات عاشورایی و با موضوع اربعین نوشته و منتشر می‌شود که در ادامه نگاهی به برخی از آن‌ها داریم.

به گزارش سایت خبری پرسون، آثار متنوع و گوناگونی در حوزه ادبیات عاشورایی و با موضوع کربلا منتشر شده است. با اینکه بیشتر در این حوزه شاهد مجموعه شعر، رمان و کتاب‌های تاریخی هستیم، گاه بررسی‌های جامعه‌شناسانه و حتی آثار طنز با موضوع کربلا و پیاده‌روی اربعین منتشر شده است.

در ادامه به ۱۰ کتاب با موضوع عاشورا و اربعین که در سبک‌های مختلف نوشته شده اند، پرداخته شده است.

کتاب طبیب القلوب

سنت نگارش چهل حدیث از پیامبر اکرم (ص) سابقه‌ای کهن در تمدن اسلامی دارد. بسیاری از صوفیان، فقیهان، محدثان و مفسران مسلمان در این زمینه قلم زده و آثار ارزشمندی پدید آورده اند. کهن‌ترین اربعین حدیثی شناخته شده و موجود در زبان فارسی کتاب طبیب القلوب است که در سال ۵۰۰ هجری به رشته تحریر درآمده است. این کتاب نه تنها از حیث سنت اربعین نویسی و حدیث پژوهی بلکه از منظر تحولات زبان فارسی، تاریخ اجتماعی و تاریخ تصوف اهمیت بسیار دارد.

کتاب طبیب القلوب نوشته ابوالفتح محمد بن محمد بن علی الخزیمی الفراوی و ترجمه مجتبی مجرد در ۲۳۴ صفحه در قطع رقعی در سال ۱۳۹۸ توسط انتشارات سخن منتشر شد.

کتاب اربعین جهانی دیگر

این کتاب دستاورد برگزاری دومین همایش ملی ظرفیت‌های فرهنگی - تمدنی اهل بیت است که در سال ۱۳۹۵ به همت پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی و همکاری پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه، دانشگاه امام صادق (ع)، دانشگاه باقر العلوم (ع) و موسسه علمی - فرهنگی آفاق حکمت برگزار شد. آیین‌ها و مناسکی مانند کنگره اربعین را، که از سویی منشأ الهیاتی دارند و از سوی دیگر علل مادی و صوری و فاعلی زمینی، حداقل با سه رویکرد می‌توان مطالعه و بررسی کرد: با رویکردی تکوینی و منطقی که نقش خدا را در عالم تکوین و نظامات عالم بررسی می‌کند؛ رویکردی تشریعی و شناخت حکم الله و تشخیص وظایف مکلفان در به جا آوردن منسک و آیین مطابق دستورهای دینی با رویکردی اجتماعی که دارای سه وجه است: وجه سیاسی که به تولید قدرت منجر می‌شود؛ وجه اقتصادی که به تولید ثروت منجر می‌شود؛ و وجه فرهنگی که به تولید اندیشه و آداب و رسوم و... منجر می‌شود.

کتاب اربعین جهانی دیگر نوشته مسعود معینی‌پور در ۴۱۸ صفحه در قطع رقعی در سال ۱۴۰۱ توسط انتشارات سوره مهر منتشر شد.

آلبوم موسیقی اربعین در بوشهر

نوحه خوانان:

این مجموعه حاصل ضبط‌های فوزیه مجد، پژوهشگر موسیقی نواحی، از مراسم نوحه خوانی و نواختن سنج و دُمّام در اربعین سال ۱۳۵۲ در بوشهر است. مراسم اربعین با «سنج و دُمّام» پا می‌گیرد و به‌طور معمول از هفت دُمّام، هفت سنج و یک بوق استفاده می‌شود. قبل از حضور یافتن نوحه‌خوان اصلی، یک پیش‌خوان تعدادی نوحه می‌خواند تا «برهای سینه» شکل گیرند. «برسینه» به دایره‌ای از مردها، از پیر و جوان و خردسال، که دور نوحه‌خوان یک حلقه تشکیل می‌دهند گفته می‌شود. نوحه‌خوان منتظر می‌ماند تا حلقه‌ها شکل گیرند و بیشتر شوند و آنگاه وارد میدان می‌شود و پیش‌خوان کنار می‌رود و نوحه‌خوانی شروع می‌شود.

آلبوم موسیقی اربعین در بوشهر با صدای جهانبخش کردی‌زاده و حسین خرمایی توسط موسسه فرهنگی و هنری ماهور منتشر شد.

کتاب مادرلند

نویسنده در کتاب پیش رو از سفر اربعینش می‌گوید، سفری که پیش از آن هزار جور اما و اگر و سنگ و سنگلاخ جلوی پایش افتاده بود و او را میان زمین و آسمان نگه داشته بود که آیا می‌تواند امسال هم راهی کربلا شود و پای در شاهراهی بگذارد که یک سوی آن را حرم علی ابن ابی طالب برکت بخشیده و از سوی دیگر متصل است به بارگاه ملکوتی امام حسین علیه السلام و برادر با وفای او قمر بنی هاشم حضرت عباس علیه السلام. او از معجزه‌ای می‌گوید که جواز حضورش در سفر اربعین می‌شود و از سفر به سرزمینی که حال و هوای بهشت را برای عاشقان تداعی می‌کند، سرزمینی که سال‌ها پیش در آن هفتاد و دو دل‌داده ی حقیقی در راه حق شهادت را به جان شیرین ترجیح دادند و با وجود این که برایشان مثل روز روشن بود هیچ

کدام جان سالم به در نمی‌برند دعوت خداوند را لبیک گفتند و به قربانگاه عشق رفتند.

کتاب مادرلند نوشته فاطمه تقی‌زاده در ۱۰۵ صفحه در سال ۱۴۰۰ در قطع رقعی توسط انتشارات جمکران منتشر شد.

کتاب پیاده‌روی اربعین: تأملات جامعه‌شناختی

کتاب پیاده‌روی اربعین: تأملات جامعه‌شناختی یک مجموعه مقالات با موضوع پیاده‌روی اربعین است که توسط محسن حسام مظاهری گردآوری و با دبیری او، در زیر مجموعه کتاب‌های سرو منتشر شده است. نویسندگان این مقالات، همگی به نسل جامعه‌شناسان جوان ایرانی تعلق دارند و بر مطالعات دین و تشیع تمرکز داشته‌اند. آن‌ها در تلاش هستند تا از منظر جامعه‌شناختی و با رویکرد انتقادی، به تحلیل این پدیده بپردازند و از علایق شخصی و مذهبی خود فائق آمده و به جنبه‌های مختلف پیاده‌روی اربعین بپردازند.

عناوین مقالات موجود در این کتاب عبارتند از:

۱. تشیع پساصدام و پایان سندرم حسرت جغرافیای مقدس در تشیع: جامعه‌شناسی به مثابه جامعه‌ای در فراق نوشته جبار رحمانی

۲. اربعین؛ دانسته‌ها و نادانسته‌ها از منظری اجتماعی نوشته مهدی سلیمانی

۳. میزبانان اربعین نوشته احمد شکرچی

۴. از نهادی شدن آیین اربعین تا عرفی شدن امر قدسی نوشته محمدرضا پویافر

۵. حاد واقعیت ژان بودریار؛ بررسی شایعات رسانه‌ای درباره آیین پیاده‌روی اربعین نوشته محسن امین

۶. دعوت شده ام به زیارت رنج‌آلود / ادراک و تجربه زیسته زائران پیاده‌روی ایرانی در عراق نوشته ندا رضوی‌زاده

۷. اربعین ایرانی؛ رشد تصاعدی آمار ایرانی‌ها در پیاده‌روی اربعین: دلایل و پیامدها تألیف محسن حسام مظاهری

کتاب حاضر بر موضوع پیاده‌روی اربعین به صورت تخصصی و تحلیلی تمرکز دارد و از دیدگاه جامعه‌شناختی، به جریانات و عوامل مختلف مرتبط با این آیین دینی می‌پردازد.

کتاب پیاده روی اربعین به دبیری محسن حسام مظاهری در ۲۴۸ صفحه در سال ۱۳۹۷ در قطع رقعی توسط انتشارات آرما منتشر شد.

کتاب جوادی کجایی؟

جوادی کجایی نوشته فاطمه تقی‌زاده روایتی از پیاده روی اربعین است اما روایتی متفاوت با تمام آن چیزی که تا به حال خوانده‌اید. این روایت، روایت یک طنزنویس از پیاده روی اربعین است.

فاطمه تقی‌زاده این روایت را با زبانی به ظاهر کهن و لی با کلمات طنز و استفاده از علایمی مثل هشتگ و اصطلاحات فضای مجازی نوشته است. در انتهای کتاب هم چندین عکس از عکس‌هایی را که نویسنده در اینستاگرامش منتشر کرده می‌بینید.

کتاب جوادی کجایی؟ (پیاده روی اربعین به روایت یک طنزچی) نوشته فاطمه تقی‌زاده در ۱۰۴ صفحه در سال ۱۳۹۸ در قطع جیبی توسط انتشارات شهید کاظمی منتشر شد.

کتاب از این ستون به آن ستون

نویسنده این اثر، زائری است که حاصل تجربه‌های تلخ و شیرین و غریب و آشنای خود را از چندین سفر پربرکت پیاده‌روی اربعین گرد آورده و با نقلشان در قالب خاطراتی پرحلاوت، آن‌ها را با مخاطبان خود سهیم شده است. مخاطب در این کتاب، ضمن موقعیت‌های مختلف و در خلال صحنه‌های گوناگون، همسفر راوی کتاب می‌شود و گام به گام با او، آنچه را در منازل مختلف این سفرها بر نویسنده کتاب رفته، به تماشا می‌نشیند.

نکته جالب توجه در این اثر موقعیت‌های مختلف راوی در این خرده روایت هاست. او گاه در مقام خادم و گاهی در مقام مهمان، گاه در نقش مسئول کاروان و گاهی در موقعیت فعال فرهنگی، گاه به عنوان ناظر و گاهی در جایگاه موضوع روایت‌ها حضور دارد و این گونه زاویه‌های دید، بر شیرینی این خاطرات برای مخاطبان اثر افزوده است. پیش از این چند عنوان از این خاطرات توانسته برگزیده سوگواره ملی اربعین دانشگاهیان در استان ایلام شود.

کتاب از این ستون به آن ستون نوشته محمدرضا وحیدزاده در قطع رقعی در ۷۸ صفحه در سال ۱۳۹۸ توسط انتشارات شهید کاظمی منتشر شد.

کتاب چهل روز عاشقانه

کتاب بازخوانی واقعه عاشورا برای حضور در مراسم پرشکوه به بار نشستن درختی که انبیا در هزاره های نبوت خویش کاشتند. عاشورا روز بخشش میراث همه انبیا به حسین است و اربعین روز بخشیدن این میراث از طرف حسین به تاریخ است و به انسان و به هر آن کس که بخواهد زیستنی همچون پیامبران داشته باشد.

نویسنده با برگرفتن شعله هایی از نور و حقیقت آن واقعه، گذری بر سراسر آن تا اربعین دارد و با نثری زیبا و روان خوانندگان را بر خوان بیدریغ کرامت انسانی حسین (ع) و یارانش و آن بانوی بزرگوار ریگزارهای غم و خارستان های تازیانه می نشاند.

کتاب چهل روز عاشقانه نوشته محمدرضا سنگری در قطع رحلی در ۱۴۴ صفحه در سال ۱۴۰۲ توسط انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان منتشر شد.

کتاب به خدای درختان انجیر

در معرفی این کتاب نوشته شده، سفر اربعین سال ۱۳۹۸ برای من از جنبه های گوناگونی، ویژه بود؛ شاید به همین خاطر است که جسارت کردم و قلم به دست گرفتم تا روایت گر این سفر باشم. طبعاً نه صاحب این قلم را توانایی آن است که زیبایی های اربعین را به بند واژگان بکشد و نه ماجراهای سفر محدود به سطوری است که در ادامه می آید. با این وجود کوشیده ام ضمن پرهیز از اغراق، مشاهده گری صادق باشم که تنها به تماشای ظاهر اکتفا نمی کند؛ نیز تلاش بر آن بوده که تا حد ممکن، در ثبت اطلاعات دقیق باشم و برای کسب اطلاعات جستجو کنم. نتیجه، متنی هر چند ناقص اما تاریخ آلود و جغرافیا اندود است! امید است که تجربه سفر اربعین ۱۳۹۸، واپسین تجربه شیفتگان حقیقت نباشد و...

کتاب به خدای درختان انجیر اثر محسن حسن زاده در قطع رقعی در ۸۴ صفحه در سال ۱۴۰۰ توسط انتشارات سروش منتشر شد.

کتاب موکب آمستردام

موکب آمستردام را از یک لحاظ می توان یک مجموعه داستان کوتاه نیز نامید. نویسنده با گردآوری روایت های انسان هایی که از قلب اروپا به کاروان اربعین امام حسین پیوسته اند یک مجموعه داستان آفریده است. افرادی که یکی پس از دیگری مقابل مخاطب می نشینند و داستان خودشان را تعریف می کنند. از اینکه چرا به اروپا رفتند و چه شد که اربعینی شدند. حیف که این روایت ها خیلی مختصر هستند و نهایتاً در بیست یا ۳۰ صفحه تمام می شوند. بعضی از روایت ها که فقط در حد دو-سه صفحه خلاصه شده اند. در حالی که کاملاً واضح است که اتفاقات تلخ و شیرین بیشتری برای دوستان قصه گوی ما رخ داده است. جزئیات جذاب و خاص خیلی بیشتری وجود داشت که به آنها پرداخته نشده است. بعضی از روایت ها واقعا پتانسیل تبدیل به یک کتاب دویست صفحه ای خیلی جذاب و پرفروش را دارند اما در «موکب آمستردام» خیلی کلی و گذرا از آنها رد می شویم. در حالی که می شد کتاب های موفق مانند «خاطرات سفیر» یا «دهکده خاک بر سر» از این روایت ها ایجاد کرد. کتاب هایی که به سبب موضوع خاص شان، حتی می توانستند موفق تر هم ظاهر شوند.

کتاب موکب آمستردام نوشته بهزاد دانشگر در قطع رقعی در ۱۳۶ صفحه در سال ۱۳۹۹ و توسط انتشارات عهد مانا منتشر شد.